

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

**ПІДГОТОВКА СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА
НА ЗАСАДАХ ПАРТНЕРСТВА**

**МАТЕРІАЛИ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
24 ЛИСТОПАДА 2015 РОКУ**

ХАРКІВ – 2015

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ У ВИХОВАННІ СОЦІАЛЬНО АКТИВНОЇ ОСОБИСТОСТІ

БЕЗПАЛА Г.О.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА КОМПОНЕНТІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Розвиток соціальної відповідальності людини активно відбувається в професійній підготовці. Основною ідеєю професійної підготовки майбутніх учителів є створення умов формування знань як цілісного комплексу зв'язаних між собою елементів, в ефективній діяльності, що включає особисте ставлення до предмету і продукту діяльності.

Теоретико-методичні засади дослідження відповідальності особистості в педагогічній підготовці фахівця розглядали К. Абульханова-Славська, І. Бех, М. Васильєва, Г. Васянович, М. Каган, О. Куванова, М. Левківський, Ю. Мішина, М. Савчин та ін.

Аналіз психологічної та педагогічної літератури засвідчує, що вчені у ракурсі педагогічних досліджень підготовки майбутніх вчителів розглядали різні аспекти відповідальності: «відповідальність особистості», «професійна відповідальність», «педагогічна відповідальність», «відповідальне ставлення», «відповідальна поведінка», «соціальна відповідальність», «відповідальність учителя», «відповідальність педагогічного колективу».

У дослідженні О. Юринеця розкриваються зміст відповідальності вчителя, як педагогічного феномену: якість особистості, що виявляється в усвідомленні необхідності сумлінного виконання вимог і норм цілісного педагогічного процесу, готовності та здатності особистості передбачати результати своєї педагогічної діяльності й бути за неї відповідальним як перед зовнішніми (суспільство, педагогічний колектив, батьки, учні), так і внутрішніми («інстанціями») (відчуття обов'язку, сумління).

А. Кузьминським, Л. Мартинюк, Н. Огренич, В. Оржеховською, О. Юринецем визначено й охарактеризовано змістові та процесуальні компоненти професійної підготовки. Змістові компоненти відображають цілісність прояву відповідальності як системоутворювальної професійної якості вчителя. Науковці до змістових компонентів професійної підготовки відносять когнітивний, ціннісно-емотивний та поведінковий. Розкриємо значення соціальної відповідальності для кожного із змістових компонентів.

Когнітивний компонент забезпечує усвідомленість учителем морально-нормативних вимог до педагогічної діяльності та особистості фахівця, що становить основу відповідальної професійної діяльності та визначає готовність, спроможність і потребу дотримуватися цих норм, а також виступає як важливий морально-етичний регулятор міжлюдських стосунків у педагогічному колективі, з учнями, їхніми батьками. Ціннісно-емотивний компонент містить, як базову складову, відповідальне ставлення вчителя, що включає: мотивацію педагогічної діяльності та професійного

самовдосконалення; емоційне ставлення до дитини; гуманістичну спрямованість педагогічної діяльності. Поведінковий, як змістовий компонент підготовки майбутнього вчителя, містить основи відповідальної поведінки, як необхідність, обов'язок відповідати за свої дії, що складає систему відповідальних вчинків. До процесуальних компонентів відносять педагогічну рефлексію та професійний самоконтроль, тобто відповідальність проявляється на рівні внутрішнього механізму контролю вчителя, коли його дії залежать від його волі, вчинки активні, свідомі й творчі.

Отже, відповідальність, як професійна якість, яку формують у змістових (когнітивній, ціннісно-емотивній та поведінковій) та процесуальних (педагогічна рефлексія, професійний самоконтроль) компонентах підготовки майбутніх учителів, забезпечує глибоке розуміння ними ступеня обов'язку, розкривається в можливості брати на себе обов'язки й виконувати їх перед учнями, колегами, суспільством та перед собою в педагогічній діяльності.

Подальшого пошуку потребують питання розробки інтерактивних технологій забезпечення відповідальності в професійній підготовці майбутніх учителів.

БЄЛЯЄВА К.Ю.

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА В ОРГАНІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ОБДАРОВАНИХ ШКОЛЯРІВ

Соціально-педагогічний супровід є різновидом професійної діяльності соціального педагога, який координує та забезпечує поєднання зусиль різних суб'єктів соціального середовища на мікро- і макрорівнях задля вирішення проблем і труднощів обдарованих школярів.

На думку О. Ветрової, соціально-педагогічний супровід і підтримка обдарованих дітей і молоді в навчальних закладах обов'язково має включати роботу щодо оптимізації взаємодії дитини з найближчим оточенням [1]. Виходячи з цього, під час соціально-педагогічного супроводу важливим є здійснення соціального партнерства в роботі соціального педагога з практичним психологом та іншими суб'єктами навчально-виховного процесу, що передбачає: діагностування проблем та труднощів соціалізації обдарованих школярів, під час якого обдаровані школярі набувають додаткових можливостей для ефективного проходження соціалізації; робота зі створення соціально-виховуючого середовища на рівні мікросоціуму; робота з різними соціальними інститутами макросередовища, що забезпечують вирішення проблем соціалізації обдарованих школярів.

Соціальний педагог, як посередник між дитиною та середовищем, може ефективно впливати на розвиток творчих здібностей особистості, формування соціальної активності, відповідальності, самостійності як показників успішної соціалізації обдарованих школярів. Залучаючи учнів до активного здійснення навчальної, творчої, спортивної діяльності, соціальний педагог сприяє розвитку